

bleek dat in later werk die vehemente overwoekering van requisieten geheel was overwonnen door de kloeke spanningen van enkele lijnen en door een enkele parallele, dus zelfs niet kruisgewijze arceering van vlakken. Maar die versobering, die meer gebonden werkwijze — abstract van allure — was toch reeds voorbereid door werk van Debora Duyvis, die zich na haar Amsterdamschen leertijd in de twintiger jaren in Parijs een graveerwijze had eigen gemaakt, waarin de architectonische waarden, die *Der Kinderen* in het werk van Dupont toch niet kan hebben gevonden, maar wel had gezocht, tot haar recht konden komen. Want dat is juist het sterke van de burijngravures van Debora Duyvis, dat zij, even in de verte verwant aan het Fransch-speelsche en het charmant-cubistische element van *Laboureur's* prenten, juist haar werk brengt in het hechter verband van vormen en van bedoelingen waarin de menselijke krachten, die het leven essentieeler maken, behouden bleven. Zoo ingesteld op het leven en de realiteit moesten wel in de prenten van Debora Duyvis juist al die deelen worden weggelaten, waarop een oudere generatie te lang en te aandachtig had gestaard. Zij begreep de lijn, zooals *De Mesquita* dat in ets en houtsnede had begrepen, als de synthese van impressie of overdenking, óók al zocht zij een plastischer, ruimtelijker uitbeelding. Naar mijn overtuiging hebben haar prenten stellig mede invloed uitgeoefend op die latere concepties van Aarts, welke daardoor wel van vorm, van techniek en middelen, verwant zijn, maar toch niet een zoo ruime overgave aan het leven kenbaar maken. Voortdurend spookt de Dood; herinneringen aan Holbein en den romanticus Rethel blijven levendig. Aarts worstelt met den doem van het leven, waaraan hij zich ook steeds meer onttrekt, hij kent de kwellling der benauwenis.

Zóó, omstreeks 1930, stond het er mee toen de jongste generatie het hare bij ging dragen om die nog altijd betrekkelijk kleine reeks burijngravures, welke sedert 1900 het licht hebben gezien, te vermeerderen. En dit aantal zal wel klein blijven als de opdrachten zich beperken tot wat P.T.T. nu reeds sedert een groot aantal jaren als eenige regelmatig uitdeelt. Dit arbeidsveld geldt postzegels en hoe goed het ook is om er de vakbekwaamheid aan te toetsen en hoe verrassend ook vaak deze gravures in dit kleine formaat mogen zijn, men leert er geen van onze graveurs uit kennen. Toch mag als kanteekening gezegd worden, dat juist onder deze graveurs nog de laatste vaklieden schuilen, die de reproductietechniek van de vorige eeuw getrouw hebben weten voort te zetten (P. W. van Baarsel, H. Seegers, S. L. Harz, Warnaar en Steinhausen).